

Høringsmøte

Forslag til endring av vilkår for balansemarkedene

03.09.2018, Statnett – Nydalen Allé 33

Agenda

Forespørsel om å delta på møtet via Skype kan sendes til martha.oberg@statnett.no

	Tema	Ansvarlig
12.00-12.15	Introduksjon	Martha Marie Øberg
12.15-13.15	FCR	Emil Andre Bergmann
13.15-13.30	Produksjonsglatting	Emil Andre Bergmann
13.30-13.45	<i>Pause</i>	
13.45-14.00	aFRR	Martha Marie Øberg
14.00-14.30	RK	Martha Marie Øberg
14.30-15.00	RKOM	Kari Dalen
15.00-15.15	Oppsummering	Martha Marie Øberg

Martha Marie Øberg, System og balansetjenester

INTRODUKSJON

Forventninger til dagens møte

- Statnett er avhengig av høringsinnspill for å kunne gjøre hensiktsmessige valg for utvikling av balansemarkedene
- Formål med høringsmøtet:
  - Legge til rette for at norske aktører kan gi innspill på foreslåtte endringer i markedsvilkår
  - Få tilbakemeldinger på Statnetts vurdering av omfang av foreslåtte endringer
- Hvordan:
  - Informere om forslag til endring av markedsvilkår og vurdering av omfang
  - Svare på spørsmål knyttet til høringsunderlag
- Innspill til høringen sendes systemansvarlig skriftlig innen 10. september

Bakgrunn forslag til endring

- Statnett har revidert eksisterende vilkår for balansemarkedene
- Statnett forslår endringer for å endre eller presisere gjeldende praksis
- **Drivere for endringer**
  - Effektivisere markedsdesign
    - Mer effektivt innkjøp av reserver
    - Tilpasse vilkår basert på erfaringer fra prøveordning med RKOM i NO1
    - Legge til rette for økt deltakelse - Hensynta forespørsler fra aktører
  - IT-utvikling i samarbeid med Svk (Fifty)
    - Utnytte tilgjengelig funksjonalitet i Fifty, bl.a. som følge av harmonisering med Svk
  - Implementering av europeisk regelverk (GLEB og forberedelse Clean Energy Package)

Statnetts ønske om tilbakemeldinger gjennom høringen

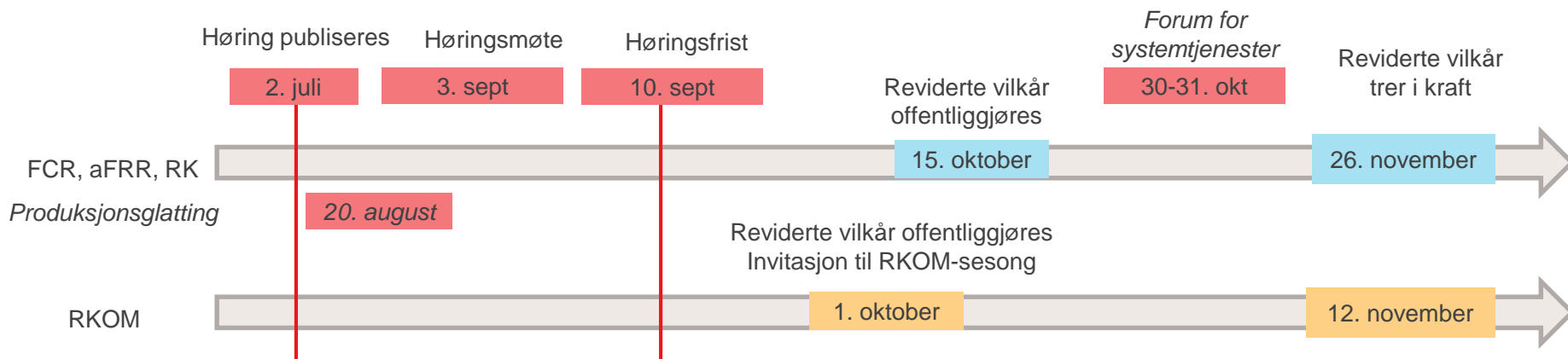
- Deler aktørene Statnetts oppfatning av omfang av foreslåtte vilkårsendringer?
  - Er tidspunktet for implementering realistisk?
  - Støtter aktørene foreslåtte vilkårsendringer?
  - Er det andre endringer i vilkårene som aktørene ser behov for?
-
- **Alle innspill til høringen ønskes skriftlig innen 10. september**

Dagens vilkår for balansemarkedene

- FCR, sist oppdatert 02.05.2016
- aFRR, sist oppdatert 08.10.2014
- mFRR (RK), sist oppdatert 07.12.2016
- mFRR (RKOM), sist oppdatert 26.09.2016

Tidsplan

Generelle endringer for alle vilkår

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører
Begrepsbruk	LARM → Fifty Frekvensregulering → balanseregulering Det etableres en egen ordliste som gjenbrukes for alle vilkår.	Presisering av gjeldende praksis, og tydeliggjør roller og ansvar. Vilkårene gjøres mer leservennlig.
Leverandør og balanseansvarlig	Presiseres at for å delta i markedet må leverandøren selv være balanseansvarlig eller være tilknyttet en balanseansvarlig*.	Presisering av gjeldende praksis, og tydeliggjør roller og ansvar.

Foreslåtte endringer FCR

- EUR blir ny hovedvaluta for budgivning og avregning
  - Fortsatt mulig å tilby i NOK, omregning til euro utføres av Statnett
- Ukesmarkedet erstattes med et døgnmarked med oppkjøp D-2
  - Timesoppløsning i D-2-markedet
  - Døgnmarkedet omtales som D-1-markedet
- Nye leverandører/reguleringsobjekter må sende inn søknad for å delta i markedet

Foreslåtte endringer FCR f.o.m. 26. november 2018

[Forslag til vilkår FCR](#)

[Varsel om endring av vilkår for FCR](#)

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører -Statnetts vurdering
Prekvalifisering	<p>Presisering av regler for kvalifisering av nye leverandører.</p> <p>Forslag til generisk beskrivelse for prekvalifisering.</p>	<p>Ny praksis.</p> <p>Lite omfattende da prosessen i første omgang blir mindre omfattende og det gjelder kun nye aktører. Det forventes et fåtall nye aktører til markedet hvert år.</p>
NOK → EUR	<p>Tillate budgivning i både EUR og NOK.</p> <p>Gå fra budoppløsning på hele NOK til bud med 2 desimaler i både NOK og EUR-</p> <p>Regler for behandling av bud i NOK er beskrevet</p>	<p>Vurderes å være lite krevende. Positivt mottatt av aktørene på IBS i mars.</p>
Uke → D-2	<p>FCR-N anskaffes gjennom døgntilbud, D-2, i stedet for dagens ukemarked.</p> <p>Innføre times-oppløsning i D-2</p>	<p>Nye daglige rutiner for budgivning. Fra ett til to daglige markeder.</p> <p>Krever leveranser fra systemleverandør.</p> <p>Det må gjøres endringer knyttet til meldingsutveksling. Uklart hvorvidt systemleverandørene er klare for implementering i november. Fifty har tidligere bedt om tilbakemeldinger fra bransjen. Antatt å være lite utfordrende.</p> <p>For D-2: Vil flytte budtidspunkt nærmere driftstimen, med mer informasjon tilgjengelig. Går fra ukentlig til daglig operasjon.</p>

Foreslåtte endringer produksjonsglatting

- Som følge av ny standardvaluta i budgivning og avregning for FCR- og regulerkraftmarkedet, foreslås det å samtidig endre utbetalingen av kompensasjon for glattet volum og energiavvik fra NOK til euro.
- Dvs. at det faste beløpet på 5 NOK/MWh for levert glattet volum omregnes av Statnett fra NOK til euro.
  - Kompensasjonen for energiavviket vil være angitt i euro når nye vilkår for regulerkraftmarkedet trer i kraft.

Foreslåtte endringer FCR f.o.m. 26. november 2018

[Forslag til vilkår produksjonsglatting](#)

[Varsel om endring av vilkår for produksjonsglatting](#)

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører -Statnetts vurdering
NOK → EUR	<p>Fast kompensasjon for levert glattet volum (5 NOK/MWh) omregnes til euro.</p> <p>Kompensasjon knyttet til energiavvik angis i euro.</p>	<p>Konsekvens av innføring av euro som standard valuta for budgivning og avregning.</p> <p>Ingen endring hos leverandør av produksjonsglatting, men endring i Statnetts rutiner for betaling.</p> <p>Ettersom det faste beløpet for kompensering av levert produksjonsglatting på 5 NOK/MWh utgjør en mindre del av den variable kompensasjonen knyttet til produksjonsglatting, vurderer vi at feilmarginen er mindre ved en konvertering av fastleddet fra NOK/MWh til euro/MWh enn en konvertering av kompensasjonen knyttet til energiavviket i euro/MWh til NOK/MWh.</p>

Foreslåtte endringer aFRR

- Mulig å overføre handelsforpliktelser mellom stasjonsgrupper innenfor budområde
- Mulig å tilby reserver via FiftyWeb i tillegg til EDIFACT-format

Foreslåtte endringer for aFRR f.o.m. 26. november 2018

[Forslag til vilkår aFRR](#)

[Varsel om endring av vilkår for aFRR](#)

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører - Statnetts vurdering
Innholdsstruktur	Strukturendring ble påbegynt i 2016, og gjennomført for øvrige vilkår.	Ingen endring i praksis. Vilkårene gjøres mer leservennlige.
Overføring av forpliktelse mellom stasjonsgrupper innenfor budområde	Presisering av praksis og etablering av rutine. Et krav i GLEB, art.34.	Presisering av gjeldende praksis Gir aktørene et økt handlingsrom.
Budgivning gjennom Fiftyweb.	Behov for å presisere i vilkårene at vi har åpnet opp for budgivning gjennom Fifty.	Presisering av gjeldende praksis Gir aktørene et økt handlingsrom.

Foreslåtte endringer for regulerkraftmarkedet (RKM)

- EUR blir ny hovedvaluta for budgivning og avregning
  - Mulighet til å by i NOK og Euro. Steg 5 NOK og 50 eurocent
- Reduksjon av minstevolum i NO1 til 5 MW.
  - Maks ett bud fra 5 til 9 MW per stasjonsgruppe.
- Nye leverandører/reguleringsobjekter må sende inn søknad for å delta i markedet

Foreslåtte endringer RK f.o.m. 26. november 2018

[Forslag til vilkår RKM](#)

[Varsel om endring av vilkår for RKM](#)

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører – Statnetts vurdering
NOK →EUR	Tillate budgivning i både EUR og NOK. Klare regler for behandling av bud i NOK er beskrevet	Lite krevende. Positivt mottatt av aktørene på IBS.
Redusere minste budvolum	<p>Krav til minste budkvantum reduseres fra 10 MW →5 MW i NO1.</p> <p>Det blir kun tillatt med ett bud per stasjonsgruppe under 10 MW. Denne restriksjonen vil kunne endres ved innføring av elektronisk bestilling.</p>	Gir nye markedsmuligheter. Mindre aktører som bare har 5-9 MW kan dermed gi bud, og større aktører kan samle eventuelt restvolum eller annet i et bud på 5-9 MW per stasjonsgruppe.
Stegvis innføring av prekvalifisering	Nye leverandører i RK må sende inn søknad for å delta i markedet	Lite omfattende da søknadsskjemaet kun inneholder essensiell informasjon, og det er få aktører som ikke deltar i dag. Tilsvarende gjeldende praksis for RKOM.

Foreslåtte endringer RKOM, regulerkraftopsjonsmarkedet

- Tillate fleksibelt forbruk med avtale om redusert tariff å delta i RKOM
- Separate oppkjøp hverdag (man-fre) og helg (lør-søn) for RKOM uke.
  - Hverdag handles på fredager kl.12 før uke, helg på torsdager kl.12 før helg
- Oppkjøp kun hverdag (man-fre) for RKOM-sesong

Foreslåtte endringer RKOM f.o.m. 12.11.2018

[Forslag til vilkår RKOM](#)

[Varsel om endring av vilkår for RKOM](#)

Tema	Endring i vilkår	Omfang aktører – Statnetts vurdering
Deltagelse mht. ordning for utkoblbar tariff	Det tillates på nasjonalt nivå at volum som er med i ordning for fleksibelt forbruk med avtale om redusert tariff kan delta i RKOM.	Gir nye markedsmuligheter. Nedside er potensielt mange grensesnitt mellom aktører, DSO og TSO ved faktisk utkobling. Vilkår må spesifisere tydelig hvem som har ansvar for hva.
Separate oppkjøp helg og hverdag RKOM uke	RKOM uke deles inn i oppkjøp fredag kl. 12 før uke for avsnitt Hverdag (man-fre) og oppkjøp torsdag kl. 12 før helg for avsnitt Helg (lør-søn).	Vil bidra til at eks. mer småindustri kan delta
RKOM sesong handles kun for hverdager	RKOM sesong handles kun for (man-fre)	Vil bidra til at eks. mer småindustri kan delta
Søknadsprosess	Tydeliggjør hvordan leverandører må være registret for å delta i markedet	Ingen. Presisering av gjeldende praksis.